

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/162/2023
Identifikačné číslo spisu:	7915213791
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7915213791.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D. L., narodeného XX. N. XXXX, O., L. XX/XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou: Advokátska kancelária Perhács s.r.o., Jelenec 353, IČO: 51 864 983, proti žalovanej Slovenskej republike - Generálnej prokuratúre SR, Bratislava, Štúrova 2, IČO: 00 166 481, o náhradu škody vo výške 50.000 eur, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 10C/549/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/164/2022 zo dňa 23. marca 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 23. marca 2023 sp. zn. 3Co/164/2022 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov rozhodol rozsudkom (v poradí druhým) č. k. 10C/549/2015-257 zo dňa 6. mája 2022 tak, že výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 12.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Výrokom III. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

1.1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 13. 08. 2015 domáhal proti žalovanému: Slovenská republika- Ministerstvo spravodlivosti SR náhrady škody vo výške 50.000 eur, z titulu náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným trestným stíhaním. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov konania. Podaním zo dňa 02. 02. 2016, doručeným súdu 05. 02. 2016 (č. l. 13), žalobca rozšíril svoju žalobu o žalovanú v 2/ rade Slovenská republika- Generálna prokuratúra SR. Po ustálení pasívne vecne legitimovaného subjektu - Generálnej prokuratúry SR súd vykonal dokazovanie a zistil skutkový stav pričom konštatoval, že voči žalobcovi bolo vznesené obvinenie vyšetrovateľom, ktorým bol žalobca obvinený z prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona z pokračujúceho prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s pokračujúcim prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 Trestného zákona a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa, ktorý mal byť spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20, § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Okresný súd Trebišov rozsudkom sp. zn. 3T/83/2010 zo dňa 19. 06. 2012, žalobcu spod obžaloby oslobodil. Krajský súd v

Košiciach uznesením 8To/85/2012-927 zo dňa 19. 11. 2012 odvolanie prokurátora voči rozsudku Okresného súdu Trebišov zamietol. Žalobca mal za to, že trestné stíhanie bolo nezákonné, pretože žalobca bol súdmi spod obžaloby oslobodený a vznikol mu nárok na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.. Titulom náhrady škody požadoval priznať nárok - náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným trestným stíhaním vo výške 50.000 eur. Žalobca poukázal na to, že v dôsledku nezákonného trestného stíhania bol rozhodnutím riaditeľa Colného úradu Čierna nad Tisou č. R-37192/2007-5334 zo dňa 10. 09. 2007 prepustený zo služobného pomeru. Nezákonnosť prepustenia zo služobného pomeru žalobca napadol formou žaloby preskúmania zákonnosti rozhodnutia č. 54026/2007-1409 zo dňa 14. 11. 2009. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 7S/8/2008 zo dňa 14. 01. 2009 žalobu zamietol a Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom 1Sžo/135/2009 zo dňa 18. 05. 2010 rozsudok Krajského súdu v Košiciach v dôsledku odvolania žalobcu potvrdil, pričom v oboch rozsudkoch sa konštatuje, že žalobca tak, ako je konštatované v rozhodnutí Colného riaditeľstva a Colného úradu Čierna nad Tisou porušil § 44 ods. 3 zákona o štátnej službe.

1.2. Na preukázanie nemajetkovej ujmy žiadal žalobca vykonať dôkaz výsluchom žalobcu a navrhnutých svedkov. Z výsluchu žalobcu súd zistil, že žalobca považuje toto trestné konanie, ktoré skončilo oslobodzujúcim rozsudkom za taký zásah do osobnostných práv, že mu nepostačuje len oslobodzujúci rozsudok a žiadal teda aj priznanie nemajetkovej ujmy. Viedlo sa voči nemu trestné stíhanie, bol vzatý do väzby, prípad bol medializovaný a následne bol spod obžaloby oslobodený. Táto okolnosť spôsobila v jeho rodine veľké problémy, pretože ak dovtedy žil v usporiadanom manželstve, tak mu manželka celú záležitosť začala vytýkať. Ľudia sa od neho dštancovali a nechceli s ním mať nič spoločné.

1.3. Z výpovedí svedkov mal súd za preukázané, že trestné stíhanie žalobcu bolo v mieste bydliska všeobecne známe, že táto okolnosť zasiahla do osobnostných práv žalobcu. Súd mal za preukázané, že žalobca aj s celou svojou rodinou túto situáciu musel prežívať stresujúco. V prejednávanom prípade došlo k porušeniu práva žalobcu tým, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia bola žalobcovi spôsobená nemajetková ujma. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dať do vzťahu mieru ujmy na hodnotách ľudskej osobnosti s konkrétnym finančným vyjadrením náhrady takejto nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla a aspoň týmto spôsobom prispieť k zmierneniu vzniknutého stavu. Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v dôsledku nezákonného trestného stíhania žalobcu je nepochybné, že nezákonné rozhodnutie predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva aj ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život, zasahuje do súkromného života, do jeho cti, do dobrej povesti a nezákonné rozhodnutie spôsobilo porušenie práva garantované Ústavou SR, ako je právo na rešpektovanie a ochranu súkromného rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti tak, ako to zaručuje článok 19 ods. 1, 2 Ústavy SR. Vychádzajúc z vyššie uvedeného zisteného skutkového stavu mal súd za to, že žalobca preukázal zásah a nepriaznivý dopad nezákonného rozhodnutia vznesenia obvinenia voči jeho osobe v rodinnom, i súkromnom živote.

1.4. V bode 69 odôvodnenia súd prvej inštancie konštatoval, že vzhľadom na pretrvávajúce negatívne dôsledky nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia a začatí trestného stíhania samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením. Výška nemajetkovej ujmy je daná úvahou súdu. Súd dospel k názoru o potrebe odškodniť žalobcu za morálne poškodenie jeho osoby v dôsledku trestného stíhania. So zreteľom na vek poškodeného, jeho osobu, doterajší život (bezúhonnosť) a prostredie, v ktorom žije, závažnosť vzniknutej ujmy, závažnosť následkov, ktoré mu vznikli v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení, ktoré sa nepochybne zhoršilo, súd považoval priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 12.000 eur za primerané finančné zadost'učinenie.

1.5. Na základe uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení súd preto žalobe v časti vyhovel a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci sumu vo výške 12.000 eur. V prevyšujúcej časti ohľadne požadovanej nemajetkovej ujmy nad sumu 12.000 eur, súd žalobu zamietol. V tejto súvislosti súd dodal, že spoločenská aktivita žalobcu je, a v posledných komunálnych voľbách bol žalobca aj úspešný, keďže bol zvolený do funkcie poslanca obecného zastupiteľstva. Z uvedeného možno konštatovať, že trestné stíhanie nemalo až tak výrazný negatívny vplyv na spoločenský život žalobcu, keďže zvolenie do akejkoľvek volebnej funkcie predpokladá, že kandidát pociťuje dôveru verejnosti a má medzi ľuďmi dobrú povesť.

2. Proti uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol

Krajský súd v Košiciach rozsudkom 3Co/164/2022 zo dňa 23. marca 2023 tak, že zmenil rozsudok vo výroku I. tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 9.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol. Výrokom II. zmenil rozsudok vo výroku II. tak, že žalobcovi proti žalovanej priznal 100% nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, ako aj v odvolacom konaní a to z priznanej sumy súdom.

2.1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

2.2. V odôvodnení rozsudku konštatoval, že nebol naplnený odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP, keďže súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy hodnotil podľa ust. § 191 ods. 1, 2 CSP, t. j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska skutkových záverov nezistil, že by skutkové zistenia súdu prvej inštancie nezodpovedali vykonaným dôkazom, alebo že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplynuli alebo v konaní nevyšli najavo.

2.3. Súd prvej inštancie v danom prípade skutkové zistenia podradil pod správne hmotnoprávne predpisy a vyvodil z nich správne právne závery o právach a povinnostiach strán sporu, a preto nebol naplnený ani odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

2.4. V bode 17 odôvodnenia odvolací súd konštatoval, že podrobné a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, v ktorých sa súd prvej inštancie dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými okolnosťami potrebnými pre rozhodnutie o uplatnenom nároku, vrátane všetkých tvrdení a námietok strán sporu (teda aj námietok žalovanej, na ktoré žalovaná opakovane poukazovala aj v odvolaní), ktoré ale nemôžu spochybniť vecnú správnosť napadnutého základu uplatneného nároku, ktorý je v spore daný, čo sa týka priznania finančného zadosťučinenia vo vzťahu k nemajetkovej ujme s tým, že otázka primeranosti priznanej výšky ale bola podrobená prieskumu odvolacím súdom, keďže súd prvej inštancie pri vyhodnotení konkrétnych skutočností pri určení výšky nemajetkovej ujmy nepostupoval náležite v zmysle § 191 a nasl. CSP, a to aj s odkazom na ust. § 17 ods. 2, 3 zákona č. 514/2003 Z. z. pre určenie primeranej výšky priznanej nemajetkovej ujmy s apelom aj na ust. § 11 a § 13 OZ, t. j. najmä na ust. § 13 ods. 3 OZ.

2.5. Napadnutý rozsudok ale nemožno označiť za tak nepreskúmateľný, keďže dáva zrozumiteľné odpovede na všetky pre vec podstatné otázky, a preto sú odvolacie námietky žalovanej, týkajúce sa nenaplnenia zákonných predpokladov pre náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci nenáležite uplatnené, aj keď treba apelovať na to, že základnými predpokladmi zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci v prípade nezákonného rozhodnutia sú: (i) existencia nezákonného rozhodnutia, vydaného orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci (ii) existencia škody a (iii) príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody, pričom dokazné bremeno preukázania týchto predpokladov v súdnom sporovom konaní nesie poškodený, t. j. žalobca s tým, keďže v konaní bolo nesporné to, či uznesenie o vznesení obvinenia je nezákonné v dôsledku oslobodzujúceho rozsudku a či tým došlo k existencii škody a k existencii ujmy, ako aj príčinnú súvislosť medzi trestným stíhaním a škodou a ujmov, ktorá bola podľa žaloby žalobcovi spôsobená. Tu súd prvej inštancie správne vychádzal predovšetkým z tej skutočnosti, že už len samotné trestné stíhanie predstavuje zásah do osobnostných práv fyzickej osoby chránených ust. § 11 Občianskeho zákonníka, keďže je nepochybné, že trestné stíhanie fyzickej osoby, najmä ak je obvinená zo závažného trestného činu, predstavuje závažný zásah do osobnostných práv fyzickej osoby chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka.

2.6. Preto mal súd prvej inštancie za správne, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu došlo z dôvodu nedôvodného trestného stíhania žalobcu po dobu 4 rokov a 8 mesiacov, kedy musel byť žalobca v strese, úzkosti, došlo k ohováraníu v obci, ktorá je malá, čo sa negatívne odrazilo v spôsobe jeho života, keďže žalobca z dôvodu nezhôd v rodine žil oddelene, mal zdravotné, t. j. psychiatrické problémy, nakoľko len samotné trestné stíhanie muselo žalovaného deprimovať.

2.7. Súd prvej inštancie ale dôsledne neprihliadol na všetky relevantné zistené skutočnosti pri určení primeranej výšky peňažného zadosťučinenia a priznal žalobcovi 12.000 eur, keďže mal aj za to, že za

nedôvodné trestné stíhanie, spôsobený nepokoj, stres a neistotu žalobcu, dĺžku trestného stíhania prináleží priznať žalobcovi v takto určenej primeranej výške peňažné zadostučinenie za vzniknutú ujmu, bez náležitého zreteľa, ale na to, že toho času je žalobca v obci poslancom obecného zastupiteľstva, čomu prináleží dôvera ľudí v osobu žalobcu s odkazom na ust. § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. a § 13 ods. 3 OZ.

2.8. Keďže vždy treba vychádzať z konkrétnych skutočností, čo súd prvej inštancie v spore, aj čo sa týka danosti základu uplatneného nároku náležite preskúmal a vyhodnotil, taktiež právne posúdil, to ale nemožno následne konštatovať pri určení primeranosti výšky finančnej náhrady, kde treba prisvedčiť sčasti k dôvodnosti odvolacích námietok žalovanej smerujúcich k nedostatočnému vyhodnoteniu zisteného skutkového stavu sporu, ako aj následnému právnomu posúdeniu veci, čo sa týka určenia primeranej výšky nemajetkovej ujmy, ktorú súd prvej inštancie žalobcovi priznal, aj keď súd prvej inštancie pri právnom posúdení základu nároku na náhradu škody postupoval v súlade s ustálenou judikatúrou a rozhodovacou praxou súdov SR v súlade s čl. 2, ods. 1, 2 Základných princípov CSP, keďže štát zodpovedá aj za škodu, ktorá bola poškodenému spôsobená začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. Pri posudzovaní základu nároku sa tu neposudzuje správnosť rozhodnutia orgánu štátu z hľadiska prípadného porušenia právnej povinnosti a zavinenia, rozhodujúcim kritériom pre posúdenie zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je procesný výsledok tohto konania. Zmyslom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu je to, aby každá ujma, spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2009).

2.9. Odvolací súd preskúmal aj rozhodnutie o výške nároku uplatňovaného žalobcom a konštatoval, že priznaný nárok je nepochybne preukázaný a vecne správny, čo ale so zreteľom na konkrétne skutočnosti zásahu do osobných práv žalobcu nemožno povedať o primeranosti priznanej výšky finančného zadostučinenia, keďže súd prvej inštancie dôsledne nepostupoval pri svojom rozhodovaní ohľadne kritérií určovania výšky nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ako aj § 13 ods. 3 OZ.

2.10. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že výška nemajetkovej ujmy 12.000 eur je primeraná v súvislosti s vedením trestného stíhania žalobcu 4 roky a 8 mesiacov, vekom poškodeného, jeho osobou, doterajším životom ako bezúhonnej osoby, s prihliadnutím na žalobcov rodinný, pracovný a spoločenský život, aj keď treba apelovať na to, že už samotný objektívny fakt stavu neistoty z hroziaceho trestu z ktorého bol žalobca obvinený, bol spôsobilý byť vnímaný negatívne, berúc do úvahy skutočnosť, keďže s účinnosťou od 01. 01. 2013 bolo do zákona č. 514/2003 Z. z. doplnené ustanovenie § 17 ods. 4, v zmysle ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodených násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, čím bol stanovený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Toto ustanovenie sa nemôže uplatňovať na právne vzťahy založené pred 01. 01. 2013, napriek tomu však odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie aj keď neprekročil najvyššiu výšku náhrady poskytovanej podľa zákona č. 215/2006 Z. z., nakoľko súd vždy vychádza z konkrétnych skutočností danej veci, a to zo skutočnosti, že žalobca v obci má dôveru ľudí, keďže je poslancom Obecného zastupiteľstva, odvolací súd v zmysle § 388 CSP zmenil napadnutý rozsudok vo výroku pod č. I. a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi nie sumu 12.000 eur, ale sumu 9.000 eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol, keďže po dobu 4 rokov a 8 mesiacov žil v neistote a strachu, čo nie je krátke obdobie.

3. Voči oboj výrokom vyššie uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podal právny zástupca žalobcu dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodil v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP.

3.1. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP, teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces uviedol, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu vykazuje vady v takej miere a intenzite, že došlo k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu, nebola poskytnutá ochrana jeho dôstojnosti, cti, povesti a mena, bolo neoprávnene zasiahnuté do jeho súkromného a rodinného života, keď za utrpenú ujmu mu nebolo priznané dostatočné zadostučinenie. Už súdom priznanú sumu 12.000 eur titulom nemajetkovej ujmy považoval žalobca za nízku, nezákonnú a nemorálnu. Doposiaľ mu nikto neposkytol ani morálne zadostučinenie vo forme ústneho alebo

písomného ospravedlnenia. Rozsudok súdu prvej inštancie považuje za prekvapivý, nepredvídateľný a arbitrárny, odôvodnenie rozsudku postráda výpočet priznanej sumy 12.000 eur ako aj odôvodnenie, akými úvahami sa súd riadil a na základe akých konkrétnych skutočností dospel k záveru, že práve suma 12.000 eur je náhradou, ktorá môže efektívne zmierniť žalobcovi následky, ktoré mu boli spôsobené nezákonným rozhodnutím žalovanej. Za nedostatočné považuje aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, keďže nedáva odpovede na relevantné otázky.

3.2. Nad rámec uvedeného dovolateľ uviedol, že aplikácia právnej normy (§ 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.) zakladá odvolací dôvod proti rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP - rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci z dôvodu nesprávnej aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.

3.3. Dovolať namietol zníženie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zo sumy 12.000 eur na sumu 9.000 eur, ako aj odôvodnenie odvolacieho súdu, že súd vždy vychádza z konkrétnych skutočností danej veci, a to zo skutočnosti, že žalobca v obci má dôveru ľudí, keďže je poslancom Obecného zastupiteľstva. V tejto súvislosti dovolateľ uviedol, že nebol zvoleným poslancom obecného zastupiteľstva, ale nastúpil ako náhradník po vzdaní sa funkcie poslankyne obecného zastupiteľstva, teda vo voľbách nezískal dôveru voličov, čo je značný rozdiel v porovnaní s tvrdením odvolacieho súdu a zároveň signalizuje nepresné a neúplné zistenie skutkového stavu veci. Primerané zadost'účinenie v dôsledku neprimeranej dĺžky trestného konania dovolateľ vyčíslil na sumu 14.400 eur.

3.4. Arbitrárnosť rozhodnutí konajúcich súdov zakladá aj skutočnosť, že pri určení výšky finančného zadost'účinenia nijako nezohľadnili intenzitu, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov trestného konania ako celku vzniknutých žalobcovi vzhľadom na jeho postavenie v rodine a spoločnosti.

3.5. Záverom dovolateľ žiadal dovolací súd zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná. Navrhla dovolaciemu súdu dovolanie v zmysle ust. § 447 písm. c) CSP odmietnuť ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Žalovaná poukázala na skutočnosť, že dovolateľ napáda správnosť rozsudku súdu prvej inštancie, ktorú ale nenapadol odvolaním. Odvolací prieskum bol vymedzený iba odvolaním žalovanej a jeho predmetom nemohla byť žalobcom v dovolaní namietaná nepriznaná suma nad 12.000 eur v prvostupňovom konaní. Žalovaná považuje rozsudok v časti týkajúcej sa zníženia nemajetkovej ujmy za racionálne zdôvodnený skutočnosťou, že napriek trestnému stíhaniu má žalobca v obci dôveru ľudí, o čom svedčí to, že je poslancom obecného zastupiteľstva.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (ustanovenie § 35 Civilného sporového poriadku) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) pri skúmaní, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a je aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP), nie je viazaný dovolacím návrhom (§ 441 CSP).

8. V posudzovanom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolateľ sa proti tretiemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorou bola žaloba v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá neodvolal, predmetom dovolacieho prieskumu tak môže byť len rozdiel medzi nemajetkovou ujmou priznanou súdom prvej inštancie a sumou 9.000 eur, ku ktorej dospel odvolací súd na základe odvolania podaného žalovanou.

9. Dovolateľ považoval rozsudok súdu prvej inštancie za prekvapivý, nepredvídateľný a arbitrárny, odôvodnenie rozsudku postráda výpočet priznanej sumy 12.000 eur ako aj odôvodnenie, akými úvahami sa súd riadil a na základe akých konkrétnych skutočností dospel k záveru, že práve suma 12.000 eur je náhradou, ktorá môže efektívne zmierniť žalobcovi následky, ktoré mu boli spôsobené nezákonným rozhodnutím žalovanej. Za nedostatočné považuje aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, keďže nedáva odpovede na relevantné otázky. Dovolateľ namietol zníženie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zo sumy 12.000 eur na sumu 9.000 eur, ako aj odôvodnenie odvolacieho súdu, že súd vždy vychádza z konkrétnych skutočností danej veci, a to zo skutočnosti, že žalobca v obci má dôveru ľudí, keďže je poslancom Obecného zastupiteľstva. V tejto súvislosti dovolateľ uviedol, že nebol zvoleným poslancom obecného zastupiteľstva, ale nastúpil ako náhradník po vzdaní sa funkcie poslankyne obecného zastupiteľstva, teda vo voľbách nezískal dôveru voličov, čo je značný rozdiel v porovnaní s tvrdením odvolacieho súdu a zároveň signalizuje nepresné a neúplné zistenie skutkového stavu veci. Primerané zadost'učinenie v dôsledku neprimeranej dĺžky trestného konania dovolateľ vyčíslil na sumu 14.400 eur.

10. V súlade s ust. § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie. Ak nie je možné rozhodnutie potvrdiť, pretože odvolanie je úplne alebo sčasti dôvodné a zároveň tu nie sú dané dôvody pre zrušenie rozhodnutia, je povinnosť odvolacieho súdu preskúmať skutkovú i právnu stránku veci a meritórne rozhodnúť. Pokiaľ odvolací súd zistí, že odvolanie je opodstatnené z dôvodov nedostatočného, neúplného alebo nesprávneho zistenia skutkového stavu veci, či nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania a zároveň nezistí existenciu dôvodu na zrušenie rozsudku, prípadne už rozsudok zrušiť nemôže (§ 390 CSP - čo je aj prejednávaný prípad), je jeho povinnosťou zadovážiť si rovnocenný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. To pre odvolací súd znamená zopakovať alebo doplniť dokazovanie v zmysle ust. § 384 CSP.

11. V prejednávanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že primeranou sumou predstavujúcou nemajetkovú ujmu za trestné stíhanie žalobcu je 12.000 eur. Preštudovaním obsahu celého spisu dovolací súd konštatuje, že v rozhodnutí súdu prvej inštancie absentuje informácia, kedy sa vôbec začalo trestné stíhanie žalobcu, a ktorým rozhodnutím, z akého dňa, bolo žalobcovi vznesené obvinenie. Už z odvolania žalovanej a jej odvolacích námietok vyplýva, že rozhodnutie súdu prvej inštancie postráda preskúmateľné kritériá, kedy sa žalobca v žalobe domáha nároku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy titulom nezákonného trestného stíhania, teda nezákonného postupu, no súd mu priznal nárok z dôvodu nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia, pričom v žiadnej časti svojho odôvodnenia necituje číslo uznesenia o vznesení obvinenia a dátum jeho vydania, z iných častí odôvodnenia však vyplýva, že to bolo pravdepodobne v roku 2007. Odvolací súd sa s týmito námietkami nijako nevysporiadal, z toho dôvodu ostal aj jeho zmeňujúci rozsudok nepreskúmateľný.

12 Dovolateľ namieta nepreskúmateľnosť rozsudku v časti určenia výšky nemajetkovej ujmy, v tejto časti dovolací súd opätovne zdôrazňuje, že dovolací prieskum sa môže vzťahovať len na rozdiel medzi súdom prvej inštancie priznanou sumou 12.000 eur a sumou 9.000 eur. Argument dovolateľa, že za primerané zadost'učinenie považuje sumu 14.400 eur, pričom v inej časti dovolania uvádza, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v sume 50.000 eur neporušuje princíp primeranosti k iným odškodneniam, považuje dovolací súd vzhľadom na rozsah prieskumu odvolacieho súdu za bezpredmetný. Čo však zakladá dôvodnosť dovolateľovej námietky je skutočnosť, že odvolací súd zmenil výšku priznaného finančného zadost'učinenia na základe skutočnosti, že žalobca v obci má dôveru ľudí, keďže je poslancom Obecného zastupiteľstva. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že odvolací súd znížil výšku priznanej nemajetkovej ujmy prehodnotením dôkazov, ktoré zo spisu vyplývajú, avšak, z výslednej sumy nie je možné zistiť, ako k nej odvolací súd dospel. Samotná skutočnosť, že odvolací súd vymedzil dĺžku trestného stíhania na 4 roky a 8 mesiacov nie je preskúmateľná, keďže v spise chýbajú relevantné rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní, od ktorých sa odvíja začatie trestného stíhania a teda aj určenie relevantnej právnej úpravy na vymedzenie výšky primeraného zadost'učinenia.

12.1. Námietka dovolateľa k nedostatočne zistenému skutkovému stavu veci neobstoí, nakoľko odvolací súd vychádzal z podkladov v spise, z ktorých jednoznačne vyplýva, že žalobca vo svojej výpovedi zo

dňa 29. marca 2017 uviedol, že dva mesiace vykonáva funkciu poslanca obecného zastupiteľstva. Skutočnosť potvrdil aj jeho syn výpoveďou na pojednávaní zo dňa 13. septembra 2017. Naviac žalobca túto skutočnosť nenamietal vo svojom odvolaní proti rozsudku sp. zn. 10C/549/2015-154 zo dňa 6. apríla 2018 (bod 39 odôvodnenia), na podklade ktorého došlo k zrušeniu napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie z dôvodu nedôsledného odôvodnenia.

13. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

14. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

17. V súlade s ust. § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej

inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, sa vzťahuje na skutkové zistenia, ktoré sú uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd ich môže meniť alebo doplniť, prípadne inak modifikovať iba po opakovaní alebo doplnení dokazovania.

18. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej jednak v nepreskúmateľnosti rozhodnutia z dôvodu absencie rozhodnutia, ktorým malo byť voči žalobcovi vznesené obvinenie, predmet trvania trestného stíhania v rozsahu 4 rokov a 8 mesiacov tak nie je verifikovateľná, nepreskúmateľnou ostáva aj samotná výška priznaného finančného zadosťučinenia, kedy odvolací súd nerealizoval pomerovanie súm v iných obdobných prípadoch ani neuviedol, na základe akých kritérií, resp. akým postupom dospel k sume 9.000 eur. Rozhodnutie odvolacieho súdu je z týchto dôvodov nepreskúmateľné.

19. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

20. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.